

พัสดุที่ซื้อต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ... คุณสมบัติที่ “ไม่กีดกัน” !

คดีปกครองที่นำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับนี้เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการออกประกาศประกวดราคาซึ่งมีลักษณะเป็นการกีดกันไม่ให้ผู้เสนอราคายี่ห้อหนึ่งเข้าเสนอราคา โดยหน่วยงานของรัฐผู้จัดซื้อได้กำหนดให้พัสดุที่จัดซื้อเป็นพัสดุที่ผลิตในต่างประเทศและกำหนดขอบเขตของพื้นที่ในการรับบริการหลังการขายไว้อย่างจำกัด

คดีนี้เกิดจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ออกประกาศประกวดราคาจัดซื้อรถบดถนนสะเทือนชนิดล้อหน้าเหล็กผิวเรียบล้อหลังยางเครื่องยนต์ไม่น้อยกว่า 125 แรงม้า จำนวน 1 คัน โดยได้กำหนดรายละเอียดคุณสมบัติเฉพาะในข้อ 1.2 ว่า ตัวรถและเครื่องยนต์เป็นยี่ห้อเดียวกัน เพื่อง่ายและสะดวกแก่การจัดหาอะไหล่ซ่อมบำรุง และในข้อ 11.3 ว่า ผู้เสนอราคาจะต้องรับประกันว่ามีอะไหล่สำรองเพื่อการบำรุงรักษาตามอายุการใช้งานไม่น้อยกว่า 5,000 ชั่วโมงการทำงาน

ซึ่งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ชนะการประกวดราคา แต่ไม่สามารถส่งมอบพัสดุได้ทันภายในเวลาที่กำหนด ผู้ถูกฟ้องคดีจึงบอกเลิกสัญญาและดำเนินการประกาศประกวดราคาใหม่อีกครั้ง โดยได้กำหนดคุณสมบัติเฉพาะในข้อ 1.2 เหมือนเช่นเดิม และในข้อ 9.3 ได้เพิ่มเติมเนื้อหาจากในข้อ 11.3 ว่า ต้องมีศูนย์บริการอยู่ห่างจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่เกิน 100 กิโลเมตร

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวมีลักษณะกีดกันสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย ก่อให้เกิดการแข่งขันราคาอย่างไม่เป็นธรรม และเป็นการสร้างภาระไม่ให้ผู้ฟ้องคดีสามารถเข้าแข่งขันราคาได้

จึงฟ้องขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ประกาศดังกล่าวเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ก็คือ พักตร์ที่จัดซื้อจะต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งตามข้อ 11 ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 กำหนดให้ต้องใช้พัสดุที่ผลิตในประเทศ และ/หรือกิจการของคนไทย โดยห้ามกำหนดรายละเอียดหรือคุณสมบัติซึ่งอาจมีผลเป็นการกีดกันไม่ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายพัสดุที่ผลิตในประเทศหรือกิจการของคนไทยสามารถเข้าแข่งขันในการเสนอราคาได้ เว้นแต่กรณีจำเป็นให้ได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

เงื่อนไขคุณสมบัติเฉพาะในข้อ 1.2 และ 9.3 ตามประกาศครั้งที่สอง ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อวัตถุประสงค์ของการจัดซื้อรถบดถนนเป็นไปเพื่อใช้ในการซ่อมบำรุงทางสาธารณะอันเป็นงานในหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี และเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการขออนุมัติจัดซื้อและผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ดำเนินการได้ จึงเป็นการดำเนินการจัดซื้อที่ชอบด้วยกฎหมาย และการประกาศครั้งนี้ก็เป็นเรื่องสืบเนื่องจากการจัดหาพัสดุก่อนหน้านี้ที่มิอาจดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุมัติให้แล้วเสร็จลงได้ อีกทั้งบทบัญญัติข้อ 11 ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 เป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป ไม่ใช่บทบังคับเคร่งครัดทุกกรณี เมื่อปรากฏว่ามีบริษัทที่เป็นผู้ผลิตหรือตัวแทนจำหน่ายที่มีกิจการในประเทศไทยเข้าร่วมเสนอราคา 16 บริษัท และไม่มีข้อความตอนใดอันแสดงให้เห็นได้ว่าเป็นการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะกลุ่มใดหรือบริษัทใดเป็นการเฉพาะ ประกาศดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการเปิดกว้างและเกิดการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม

นอกจากนี้ เงื่อนไขตัวรถและเครื่องยนต์ต้องเป็นยี่ห้อเดียวกันก็เป็นเงื่อนไขเดิมที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมเสนอราคาและเป็นผู้ชนะการประกวดราคาอันแสดงให้เห็นได้ว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขในข้อ 1.2 และการที่ไม่ได้รับพิจารณาการเสนอราคาในครั้งที่สอง เป็นเพราะไม่ดำเนินการยื่นเสนอราคาอันเป็นเหตุที่เกิดจากตัวผู้ฟ้องคดีเอง

เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีเป็นราชการส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารด้านการเงินและการคลังได้โดยอิสระ ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขในข้อ 9.3 เป็นการกำหนดเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการซ่อมแซมบำรุงรักษาและบริการด้านอะไหล่หลังการขาย ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในประโยชน์สามารถบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ดังนั้น การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะข้อ 1.2 และข้อ 9.3 จึงไม่มีลักษณะเป็นการกีดกันไม่ให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าแข่งขันเสนอราคาแต่อย่างใด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 965/2556)

คำพิพากษาข้างต้นเป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการจัดหาพัสดุ ซึ่งนอกจากจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของพัสดุที่ต้องการจัดซื้อจะต้องไม่มีลักษณะปิดกั้นหรือกีดกันผู้เสนอราคา หรือกำหนดขึ้นเพื่อผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเท่านั้น และหากจำเป็นต้องจัดซื้อพัสดุที่ผลิตจากต่างประเทศและกฎหมายหรือระเบียบได้เปิดช่องให้กระทำได้ภายใต้หลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์นั้นให้ครบถ้วนและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของทางราชการอย่างแท้จริง ... ครับ

นายปกครอง